

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS AZ INFOKOMMUNIKÁCIÓÉRT FELELŐS KORMÁNYBIZTOS EGYETÉRTÉSI JOGÁNAK GYAKORLÁSÁRÓL és a 2009. ÉVI INFORMATIKAI ADATFELMÉRÉS EREDMÉNYEIRŐL

1. rész. Általános tapasztalatok

A kormányzati informatika koordinációjáról és a kapcsolódó eljárási rendről szóló 44/2005. (III. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) alapján a kormánybiztos a korábbi évek gyakorlatának megfelelően 2009. március 6-én levélben keresett meg a Rendelet hatálya alá tartozó **56 szervezetet**, melyek körét elsődlegesen a Kormány irányítása, felügyelete alatt álló központi közigazgatási szervek, és az irányításuk, felügyeletük alatt működő közigazgatási szervek alkották. A felmérést kiterjesztettük több olyan intézményre is, amelyek nem tartoznak a fenti körbe, de jelentős költségvetési forrásból gazdálkodnak. Ugyanakkor felhasználva az elmúlt évek tapasztalatait szűkítettük is a közvetlenül megkeresett intézmények körét az elmúlt évekhez képest, ugyanis korábban több olyan szervezetet is megkerestünk levelünkkel, amelyek minimális informatikai költségkerettel gazdálkodnak, vagy a felettes szervük készíti a költségvetési terveket - mivel nem folytatnak önálló gazdálkodást, vagy nincs is önálló informatikai részlegük.

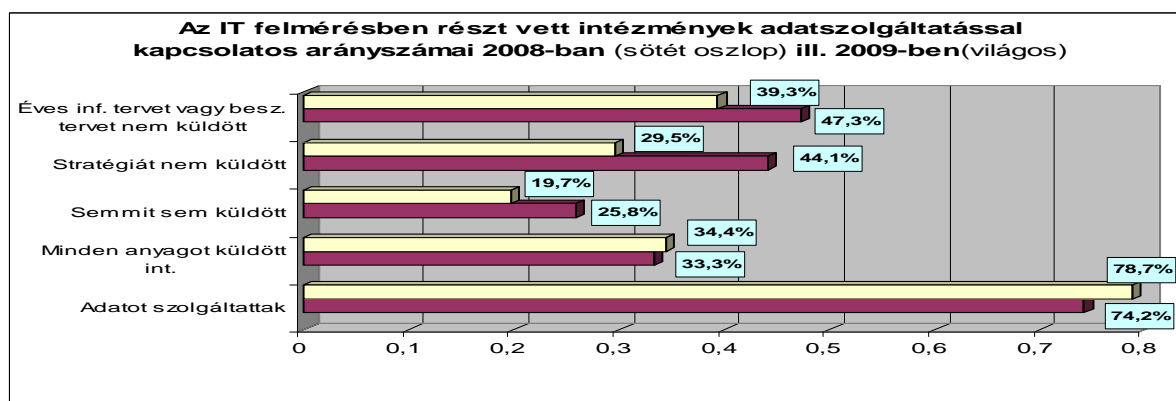
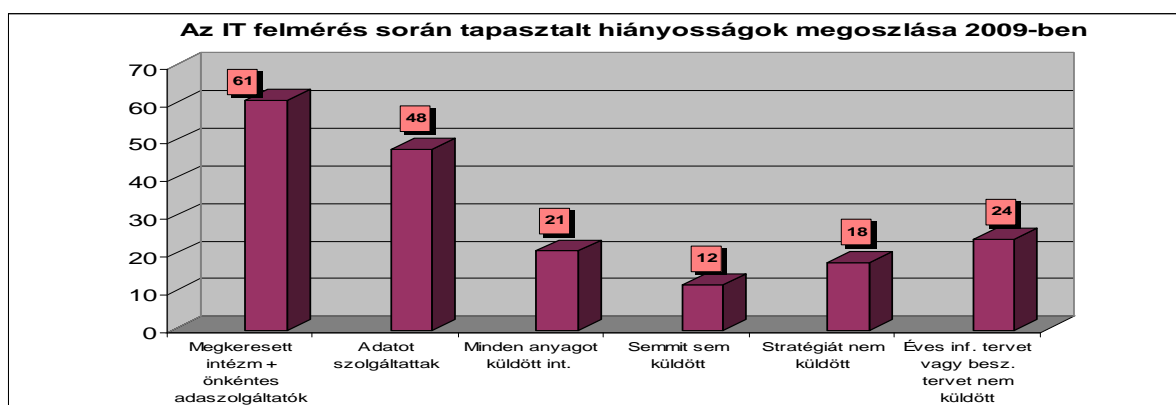
A Rendelet értelmében a kormánybiztos egyetértési/véleményezési joga a következőket tartalmazza:

- előzetesen megvizsgálja a Rendelet hatálya alá tartozó szervek **kormányzati informatikai stratégiáját, éves informatikai tervét, éves informatikai beruházási és üzemeltetési költségvetését**, és ezek módosítását. Vizsgálata alapján egyetértési/véleményezési jogot gyakorol ezen dokumentumok vonatkozásában, kijelöli az egyedi elbírálásra javasolt projekteket, valamint vizsgálja az informatikai tervek megvalósulását;
- előzetesen megvizsgálja a kormányzati informatika megvalósításához szükséges projekteket és vizsgálata alapján egyetértési/ véleményezési jogot gyakorol az azok lebonyolításával összefüggő beszerzési eljárások indítása felett, ha azok értéke a külön jogszabályban megállapított mindenkor nemzeti közbeszerzési értékhatárt meghaladja;
- internetes on-line adatkitöltő szoftver segítségével, az intézmények által vállalt adatszolgáltatás adatain keresztül felméri, összegzi és értékeli az előzőekben nevesített feladatok megvalósítását (IT felmérés – adatszolgáltatás).

A megkeresett 56 intézmény mellett a jogszabály által előírt kötelezettségüknek eleget téve még további 5 intézmény szolgáltatott adatot. Az 56 közül 21 intézmény (37,5%-a) esetében lehet azt mondani, hogy összes kért anyagot megküldte, ennek inverz halmazába pedig, akik semmit sem küldtek, 12 intézmény (21,4%) tartozik. Az adatot nem küldő intézmények közül - a Rendelet hiányos megfogalmazásából ill. hiányos ismeretéből adódóan – többen vitatták (4 intézmény), hogy a Rendelet hatálya alá tartoznának. Két minisztérium álláspontja szerint a Központi Szolgáltatási Főigazgatóság (KSZF) vette át az informatikai feladatokat, ezért nem foglalkoztatnak informatikai szakembereket és informatikai terveket sem készítenek. A Pénzügyminisztérium véleménye hasonló tartalmú volt, viszont ők nem a KSZF-et, hanem a PMISZK-t jelölték meg az informatikai feladatok lebonyolítójának, ezért nem szolgáltatott adatokat. Egy intézmény a minimális informatikai kiadásaira hivatkozott, amelyre nem célszerű stratégiát vagy terveket készíteni, míg a maradék 4 intézmény nem válaszolt megkeresésünkre.

A KSZF-re történő hivatkozással kapcsolatban meg kívánjuk jegyezni, hogy a KSZF stratégiájában a legtöbb területen pontosan definiálta a Főigazgatóság ellátási körébe tartozó intézményeknek nyújtandó szolgáltatások körét, típusát, az együttműködés kereteit. Ennek kapcsán a Főigazgatóság megállapítja, hogy a minisztériumok informatikai stratégiaalkotása, az éves informatikai tervezés, a beszerzések, fejlesztések tervezése az üzemeltetési tevékenységek átvételével nem került a KSZF feladatkörébe, ugyanakkor azokat a minisztériumok sem tekintik már feladatuknak.

Álláspontunk szerint, az informatikai stratégia, informatikai tervek készítése továbbra is elsődlegesen a minisztériumok hatáskörébe tartozik – mint, ahogy több tárca össze is állítja informatikai tervanyagait -, amit a KSZF bevonásával közösen együttműködve tartunk célszerűnek megvalósítani.

Informatikai stratégiát a megkeresett intézmények közül 15 intézmény nem bocsátott rendelkezésünkre, illetve nem jelezte, hogy esetleg a korábban készült stratégiájuk maradt-e érvényben. Árnyalja viszont a helyzetet, hogy közülük többen arról tájékoztattak, miszerint már elkezdtek a dokumentum összeállítását. A minisztériumok közül 5 még mindig nem rendelkezik középtávú informatikai stratégiával, közülük ketten a KSZF-re várnak ennek összeállításával, míg a KHEM jelezte, hogy már folyamatban van az anyag készítése.

Éves informatikai tervet vagy éves beszerzési tervet 24 intézmény nem küldött meg részünkre, nem teljesítve ezzel a jogszabályban előírt kötelezettségüket - holott a tudatos és átgondolt gazdálkodás egyik alapkritériuma e dokumentumok év eleji összeállítása.

Az adatszolgáltatással kapcsolatos arányszámokból kitűnik, hogy kis mértékben javultak az előző évhez képest az egyes kategóriákban az adatszolgáltatási hajlandóságok, különösen a stratégia megküldésének aránya alakult kedvezően, ami azonban némileg megtévesztő,

hiszen több intézmény azt jelezte, hogy nem változott vagy csak kismértékben került módosításra a korábban már elfogadott stratégiai dokumentum.

Összességében bár ezek a számok, arányok némileg kedvezőbbek a tavalyi adatszolgáltatás mutatóihoz képest, de még mindig az elvárt értékek alatt maradnak. Véleményünk szerint 10% körüli hiányosság lenne elfogadható minden kategóriában.

Az egyetértési/véleményezési jog gyakorlásához kapcsolódó eljárás eddigi tapasztalatai a következőkben összegezhetőek:

- A Rendelet hatálya alá tartozó szervezetek jelentős többsége a MeH által küldött megkeresésre küldte be a kért anyagokat, tehát önkéntes adatszolgáltatás még mindig nem jellemző. Természetesen ennek pontos meghatározása csak akkor lenne lehetséges, ha nem küldenénk az intézményeknek adatbekérő levelet vagy csak a rendeletben meghatározott határidőt követően 1-2 héttel hívnánk fel a figyelmet az adatszolgáltatási kötelezettségre. Biztató azonban, hogy öt intézmény előzetes megkeresésünk nélkül küldte meg a Rendelet szerinti dokumentumokat, még ha némileg hiányosan is. Erre a korábbi években nem volt gyakorlat.
- Annak ellenére, hogy jelentősen szűkítettük a megkeresett intézmények számát, még mindig több intézmény (4) vitatta azt, hogy a Rendelet szervi hatálya alá tartozik, ami származhat a Rendelet pontatlan megfogalmazásából, illetve elavultságából is. Ezért javasolt lenne a jogszabály hatályát kiterjeszteni a közpénzekből gazdálkodó szervezetekre is.
- A szervezetek nagy része már ismeri és alkalmazta a Kormányzati Informatikai Egyeztető Tárcaközi Bizottság (KIETB) által elfogadott – a kormányzati intézmények informatikai stratégiájának készítéséről szóló – 22. számú Ajánlását, de néhány esetben még mindig fel kell hívni a figyelmet az abban foglaltakra. Az idén aktualizálásra került az Ajánlás, ezen belül is elsősorban az informatikai stratégia készítésére vonatkozó rész, amit a Közigazgatási Informatikai Bizottság (KIB) 22/1. (2.0) számú Ajánlása tartalmaz.
- Az intézmények által megküldött informatikai stratégiák tartalmilag egyre magasabb színvonalúak - legfőképpen azok, amelyeket külső cégek készítenek megbízás alapján-, és legtöbb esetben tartalmazzák az Ajánlás által meghatározott alapvető elemeket. A fontosabb intézmények nagyobb részének informatikai stratégiájában fellelhető volt a kapcsolódás az E-közigazgatás 2010 Stratégiához, amelyeknél ezt hiányoltuk, vagy kevésbé éreztük hangsúlyosnak, ott felhívtuk a figyelmet ennek pótlására, aminek általában eleget is tettek a szervezetek.
- Azok a szervezetek (így különösen a minisztériumok), amelyek rendelkeznek érvényes informatikai (ágazati) stratégiával, és erős informatikai koordináló szervezettel, ott követhetőbb, tervezhetőbb az informatikai projektek végrehajtása, és az adatszolgáltatás is fegyelmezettebb.
- Az éves informatikai tervek vizsgálata során továbbra is gyakran előforduló hiányosság a költségvetési adatok hiánya. A tervek ennek megfelelően sok esetben nem tartalmaztak projektköltségeket és hiányzott a források megjelölése is.
- Az éves beszerzési tervet több esetben arra való hivatkozással nem készítették el a szervezetek, hogy még nincs jóváhagyott költségvetésük, s ennek elfogadása utánra ígérték a megküldését, ami azonban legtöbbször elmaradt. Néhány szervezet az adatszolgáltatáshoz megadott táblázatok kitöltését tekinti beszerzési tervnek, ami azonban teljesen más szerkezetű, mint az Ajánlás szerint összeállítandó beszerzési terv.
- Bár a stratégiától eltérően az éves informatikai és beszerzési tervre nincs kiadott külön ajánlás, a fentebb hivatkozott KIETB 22. számú Ajánlás VII. 2. és VII. 3.

pontjai nevesítik az általános elvárásokat. Ennek ellenére – néhány kivételtől eltekintve – az intézmények még mindig nem ilyen formában készítik a terveket.

- Az on-line adatkitöltő rendszer előnye, hogy nem kellett e-mailben fogadni az adatokat és külön összesíteni, hátránya viszont, hogy az adatlapok tartalmát így nem tudjuk naprakészen figyelemmel kísérni és esetleg már a kitöltés során az észlelt hiányosságokra felhívni az adatszolgáltatók figyelmét. Erre csak a kitöltő rendszer lezárása és az adatok xls formátumba konvertálása után utólagosan nyílik lehetőség.
- A rendszer ideai fejlesztéseinek eredményeképpen az intézmények már ki tudták nyomtatni az általuk kitöltött űrlapokat, amit többen kértek a tavalyi felmérést követően. Ennek köszönhetően, valamint a táblázatok közötti belső összefüggéseket ellenőrző fejlesztéseknek is betudhatóan az előző évi adatszolgáltatásnál némileg pontosabb adattáblákat kaptunk, de még mindig sok észrevétel érkezett a táblázatok nehézkes kezelésével kapcsolatban. A rendszernek továbbra is nagy hátránya, hogy a kitöltött táblázatokat az adatszolgáltató saját gépére nem lehet elmenteni, így nem megoldható az egyes intézményeken belül a táblázatok osztályok közötti mozgatása.
- A jövőben várhatóan az on-line adatkitöltő szoftver helyét átveszi az általános nyomtatvány kitöltő rendszer, melynek keretében off-line módon tervezzük bekérni az adatokat az intézményektől. Ez az adatszolgáltatók oldaláról mindenképpen egyszerűsíti majd az információ-szolgáltatást, a feldolgozás szempontjából azonban új fejlesztéseket kell majd megvalósítani a megváltozott formátumú adatlapok hatékony feldolgozása, összesítése érdekében.

Összességében elmondható, hogy a kormányzati informatika koordinációjának erősítése, az E-közigazgatás 2010 Stratégiából adódó feladatok érvényesítése, és az ahhoz kapcsolódó szervezeti és eljárási, valamint pénzügyi tervezési rend betartása és betartatása elengedhetetlen, egyben szükségszerű feladat mind a MeH, mind az intézmények számára, ezért a jövőben is nagy hangsúlyt kívánunk helyezni a koordinációs feladatokra. Ezek a feladatok a jövőben még hangsúlyosabban fognak megjelenni. A Rendelet nem rendelkezik a mulasztással kapcsolatban semmiféle szankcióval, ezért az abban foglalt kötelezettségek betartását igen nehéz kikényszeríteni. Így e szempontból is erősen megfontolandó és időszerű lenne a jogszabály módosítása.

2. Rész.

Részletes elemzés

A továbbiakban a 2009. évi informatikai on-line adatfelmérés alkalmával kért információk elemzését és az adatok feldolgozása során levonható következtetéseket, megállapításokat ismertetjük. A felmérés eredményeként kapott fontosabb sarokszámokat a 2008. évi tényre és a 2009. évi tervekre vonatkozóan külön táblázatba foglaltuk a könnyebb áttekinthetőség érdekében.

2008. évi informatikai fejlesztésekről készült felmérés fontosabb sarokszámai:

Megnevezés	Mennyiség	Arányok
Adatot szolgáltató intézmények száma	26 int.	46,4 % (56 intézményből)
Felhasznált keret	55,9 Mrd Ft	
2008-ban finanszírozott összes projekt száma	1264 db	
6MFt alatti projektek száma	932 db	Aránya összes projekthez 73,7 %
6MFt alatti projektek felhasznált kerete	1,3 Mrd Ft	Aránya az összes felhasznált kerethez: 2,4 %
6MFt alatti projektek átlagértéke	1,4 MFt	
6MFt feletti projektek száma	332 db	Aránya összes projekthez: 26,3%
6MFt feletti projektek felhasznált kerete	52,6 Mrd Ft	Aránya az összes felhasznált kerethez: 94,1 %
6MFt feletti projektek átlagértéke	158,4 MFt	
Az összes projekt átlagértéke.	42,7 MFt	
(Nem projekthez rendelt keretösszeg)	(2,0 Mrd Ft)	

A 2009. évi tervadatok fontosabb sarokszámai:

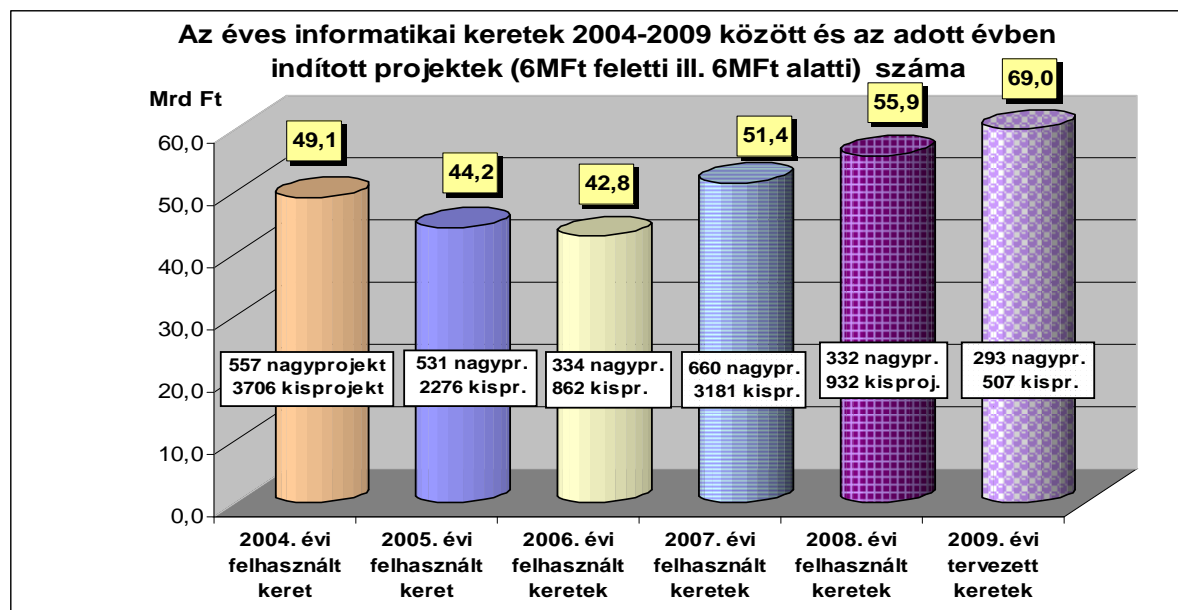
Megnevezés	Mennyiség	Arányok
Adatot szolgáltató intézmények száma	28 int.	50,0 % (56 intézményből)
Elfogadott keret	69,0 Mrd Ft	
2009-ban finanszírozni tervezett összes projekt száma	800 db	
6MFt alatti projektek száma	507 db	Aránya összes projekthez 63,4 %
6MFt alatti projektek tervezett kerete	1,4 Mrd Ft	Aránya az összes tervezett kerethez: 2,0 %
6MFt alatti projektek átlagértéke	2,7 MFt	
6MFt feletti projektek száma	293 db	Aránya összes projekthez: 36,6%
6MFt feletti projektek tervezett kerete	67,3 Mrd Ft	Aránya az összes tervezett kerethez: 97,5 %
6MFt feletti projektek átlagértéke	229,7 MFt	
Az összes projekt átlagértéke.	86,3 MFt	
(Nem projekthez rendelt keretösszeg)	(1,7 Mrd Ft)	

A 2009. évi on-line informatikai felmérés során a 2008. évben végrehajtott informatikai fejlesztésekről a megkeresett 56 intézmény közül 26 intézmény szolgáltatott adatot, ami 46,4%-os válaszadási arányt jelent. A tervezett 2009. évi informatikai keretekről és fejlesztésekről 28 intézmény küldött információkat, így itt a válaszadási arány már 50 %-ra javul. A tavalyi évben végzett felmérés során a tényekről a megkérdezett 93 intézményből

57,0 %, míg a tervekről 49,5 % számolt be, vagyis *a tényeknél az idén jelentősen romlott az adatszolgáltatási hajlandóság, míg a terveknél kismértékben javult*, de inkább azt mondhatjuk, hogy szinten maradt. A tényeknél mindenképpen javulást vártunk a célirányosabb megkeresés eredményeként, így ez a visszaesés meglepetésként ért bennünket, amiből sajnos azt a következtetést lehet levonni, hogy az önkéntes adatszolgáltatási hajlandóság már a nagyobb intézményeknél is egyre gyengébb.

Az adatszolgáltatásban részt vett intézmények által *felhasznált informatikai keretösszegek együttes értékét* vizsgálva megállapítható, hogy a 2004-2006 közötti időszakban a felhasznált keretek összege évről-évre fokozatosan csökkent 49,1 Mrd Ft-ról 42,8 Mrd Ft-ra, ami 12,8 %-os visszaesést jelent abszolút értéken, de ha az inflációval is számolunk, akkor ez további 15 %-os keretcsökkenést jelez. Ez a csökkenő tendencia megmutatkozott az indított projektek számában is, hiszen a nagyobb projektek száma 557 db-ról 334 db-ra, 40 %-kal, a kisebb projektek száma 3706 db-ról 862 db-ra 76,7 %-kal esett vissza. Ennek elsődleges oka a folyamatosan végrehajtott költségta-
karékosági intézkedések hatása, amely természetesen az informatikai fejlesztéseket is jelentősen érintette. Ugyanakkor az ezzel szoros összefüggésben megvalósított, a közigazgatást érintő jelentős mértékű szerkezeti átalakítások időlegesen szintén visszahúzó hatást gyakoroltak a fejlesztésekre.

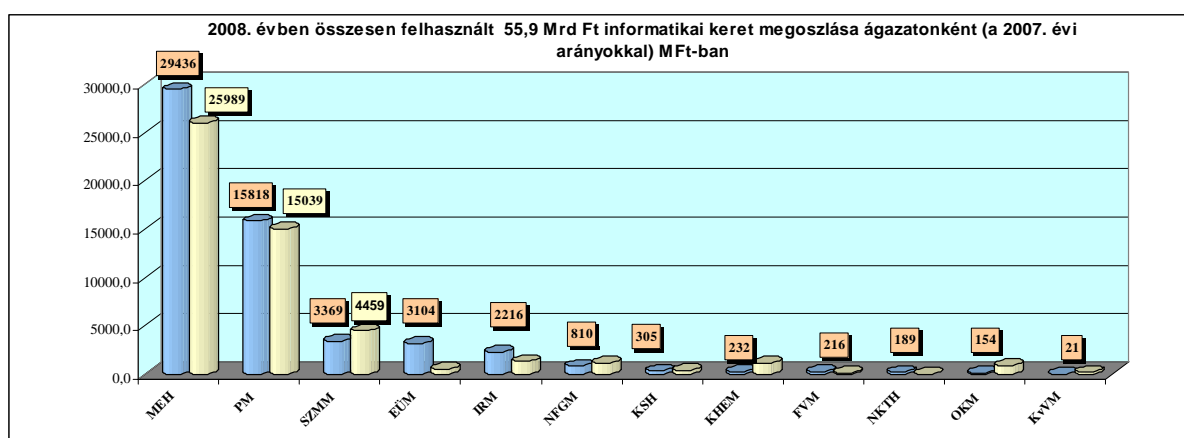
2007-ben viszont egy jelentős fordulat mutatkozott, aminek következtében 20,1%-os növekedést tapasztaltunk a felhasznált informatikai keretek összegében (51,4 Mrd Ft) és ezzel összhangban a projektek száma is komoly mértékben emelkedett. Ennek egyik okaként lehet egyértelműen említeni, hogy választások évét követően a szerkezeti átalakulások befejeződtek, letisztultak a hatásköri viszonyok, s ezzel összhangban megkezdődhetnek a nagyobb volumenű informatikai beruházások, valamint nem elhanyagolható szempont az EU-s támogatások kezdeti hatása sem, bár ezek erőteljesebb hangsúlya inkább a következő évekre prognosztizálható. 2008-ban, ha csak szerény mértékben is (8,7%-kal) tovább emelkedett a felhasznált informatikai keretek összértéke (55,9 Mrd Ft), annak ellenére, hogy a nagyprojektek száma megfeleződött. A 2009. évi tervek viszont már egyértelműen a növekedésről szólnak, 28 %-kal többet, összesen 69,0 Mrd Ft-ot terveztek az intézmények informatikai fejlesztésekre fordítani, mely komoly növekedés a pénzügyi-gazdasági világválság időszakában, ami már egyértelműen az EU-s források jótékony hatásának tudható be. A jelzett 69,0 Mrd Ft fejlesztésen belül az uniós támogatásból finanszírozott fejlesztések összege az intézmények által adott beruházási tervek alapján 17,7 Mrd Ft, ami körülbelül a negyede a teljes keretösszegnek.

Az idei évre tervezett informatikai keretösszeg növekedése mellett a nagyprojektek száma azonban tovább csökken (14,8%-kal, 293-ra), mely elmozdulásokból egyértelműen a *magasabb költségvetésű projektek indítása következik*, ami összefüggésben áll az EU-s forrásból finanszírozott nagyprojektek számának növekedésével is.

A következő, az informatikai keretek ágazatok közötti megoszlását szemléltető ábrán jól látható, hogy az informatikai kiadások jelentős része elsődlegesen két tárcához köthető, nevezetesen a Miniszterelnöki Hivatalhoz (MeH) és a Pénzügyminisztériumhoz (PM). E két ágazat messze kiemelkedik a tárcák rangsorából, mely rangsor első három helyén egyébként nem történt változás a bázis évhez képest, az Egészségügyi Minisztérium (EÜM) negyedik helyre történő előrelépését lehet csupán érdekességként megemlíteni.

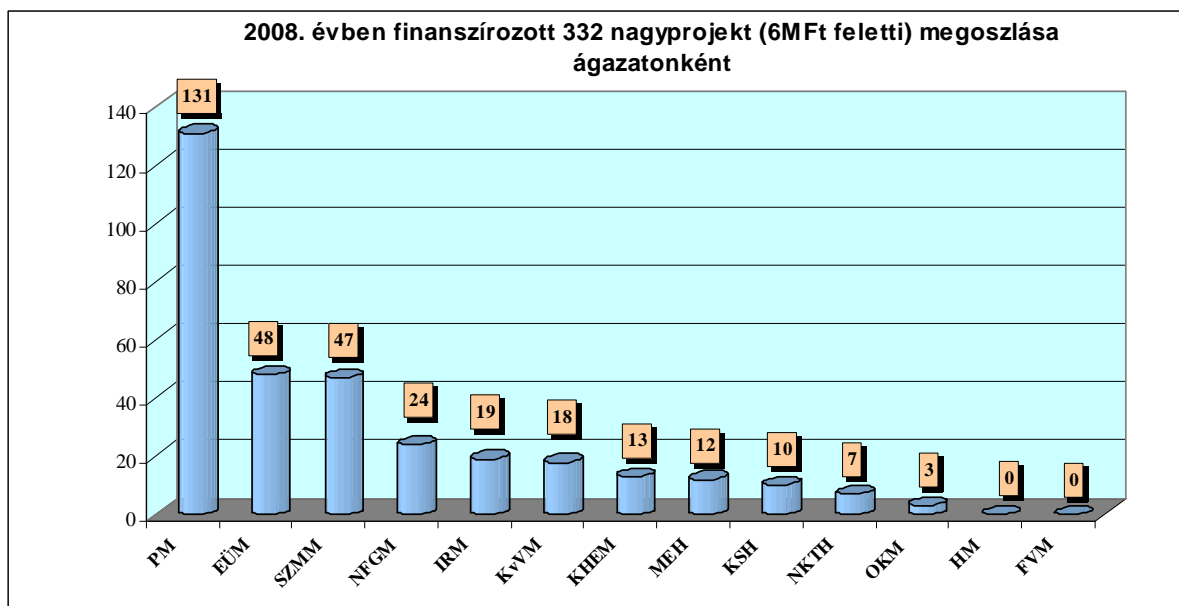
A PM-nél elsősorban a felügyelt intézmények, informatikai kiadásai-fejlesztései a meghatározóak, míg a MeH-nél maga a Hivatal is végez nagy volumenű informatikai feladatokat, melynek egy része azonban az idén már átadásra került a KEK KH részére.

A 2008. évben felhasznált informatikai keretek ágazati megoszlása szerint a „MeH és intézményei” rendelkeztek messze a legnagyobb kerettel (29,4 Mrd Ft), és a fejezetek által az informatikára fordítandó összes kiadásoknak (55,9 Mrd Ft) több mint felét, 52,6 %-át a „MeH és intézményei” bonyolították 2008-ban is, hasonlóan 2007-hez (50,6%). A MeH-nek még a PM-hez képest is kimagasló számaiban nagy súlya van a MeH koordinálásban megvalósult és üzemeltett az Egységes Digitális Rádió-távközlő Rendszer (EDR) projektnek, ami önmagában több milliárd forint forrásfelhasználást jelent, valamint jelentős tényezőként jelentek meg a felügyelt intézmények magas forrásszükségletű fejlesztései is. A tavalyi évhez képest történt növekedést pedig legfőképpen az infokommunikációs területek MeH-hez történő áthelyezése indukálta.

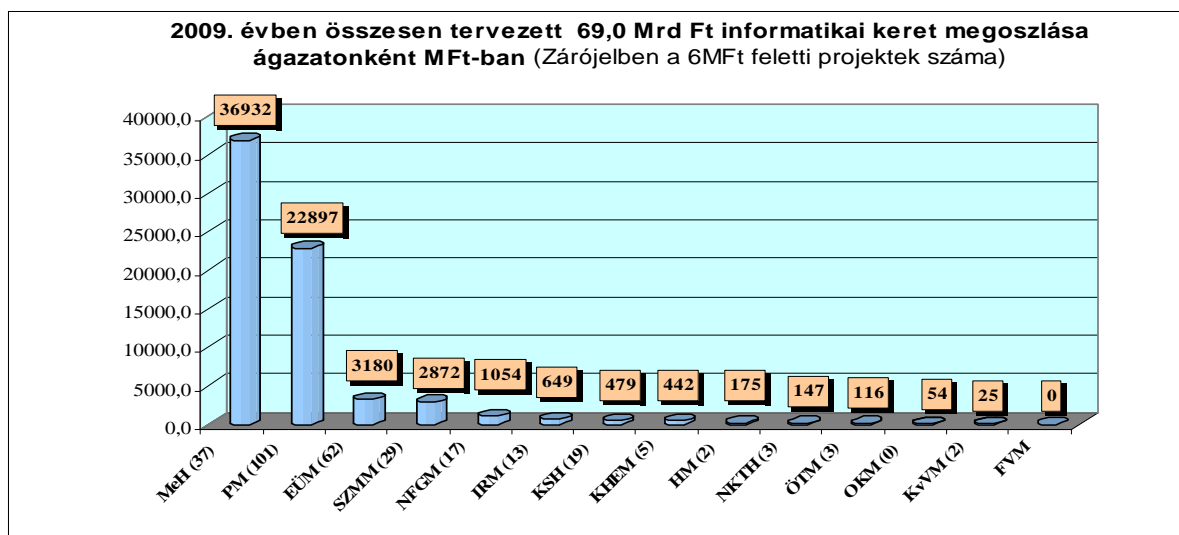
A MeH mögött továbbra is a „PM és intézményei” állnak jelentősen kisebb keretfelhasználással, de még mindig nagyságrendekkel nagyobb összeggel gazdálkodnak, mint az őket követő tárcák és intézményeik. A két ágazat együttesen felhasznált informatikai keretösszege adja 2008-ban a teljes felhasználás 80,9%-át, hasonlóan a tavalyi évhez, amikor szintén 80 % körüli volt ez az arány, s az ábrákon is jól érzékelhető, hogy mennyire kimagaslik e két intézményi kör a többi ágazat közül.

A jelzett nagyprojektek számát illetően a PM vezeti a rangsort, összefüggésben azzal a korábban tett megállapítással, miszerint ennél a tárcánál a felügyelt intézmények indítják nagyobb számban az informatikai projekteket, ezzel szemben a MeH-nél egy-két nagyobb projekt adja az informatikai kiadások jelentősebb részét, így az indított projektek számát illetően csak hátrább foglal helyet a rangsorban.

A 2009. évi tervadatokban is megmarad a két vezető tárca kimagasló dominanciája, és továbbra is 80 % közeli, egészen pontosan 86,7 %-ot képvisel a teljes tervezett informatikai keretből a két vezető intézményrendszer elfogadott keretösszege.

A finanszírozott nagyprojektek számát illetően továbbra is marad a PM dominanciája 101 db tervezett projekttel, de az idén a MeH és intézményei esetében is több projekt (37 db) között oszlik meg a tervezett keret, azonban még így is csak harmadik az indított projektek rangsorában, mert az Egészségügyi Minisztérium és intézményei (EÜM) 62 nagyprojektet szándékoznak megvalósítani 2009-ben.

A MeH és a PM fejezetek mellett, az őket követő ágazatok már jóval szerényebb forrásokkal rendelkeznek, hiszen az informatikára fordított kiadások csupán kb. egy hatoda oszlik meg többi tárca és intézményei, valamint a KSH között.

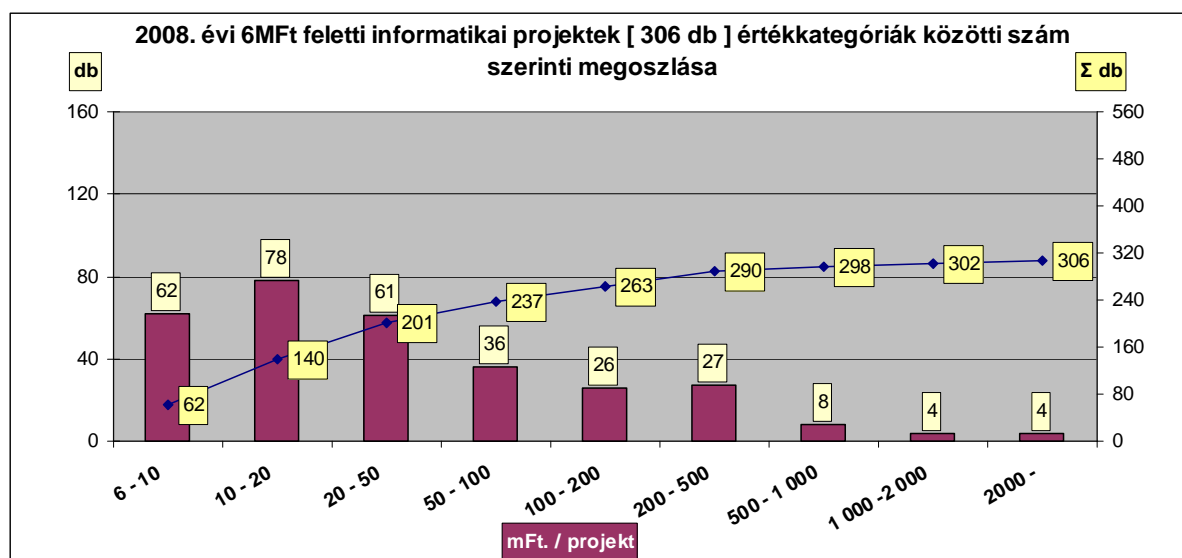
Az elmúlt 2008. évben a „Szociális és Munkaügyi Minisztérium és intézményeinél” valamint az „Egészségügyi Minisztérium és intézményeinél” valósult meg 3 Mrd forintot meghaladó informatikai fejlesztés, 48 ill. 47 db nagyobb projekt keretében, míg a tervek szerint 2009-ben szintén ez a két tárca szándékozik 3 Mrd Ft közelében informatika téren költenie. Rajtuk kívül még az NFGM tervez 1 Mrd feletti informatikai kiadást, a többi tárca már jóval szerényebb informatikai költségvetéssel számol.

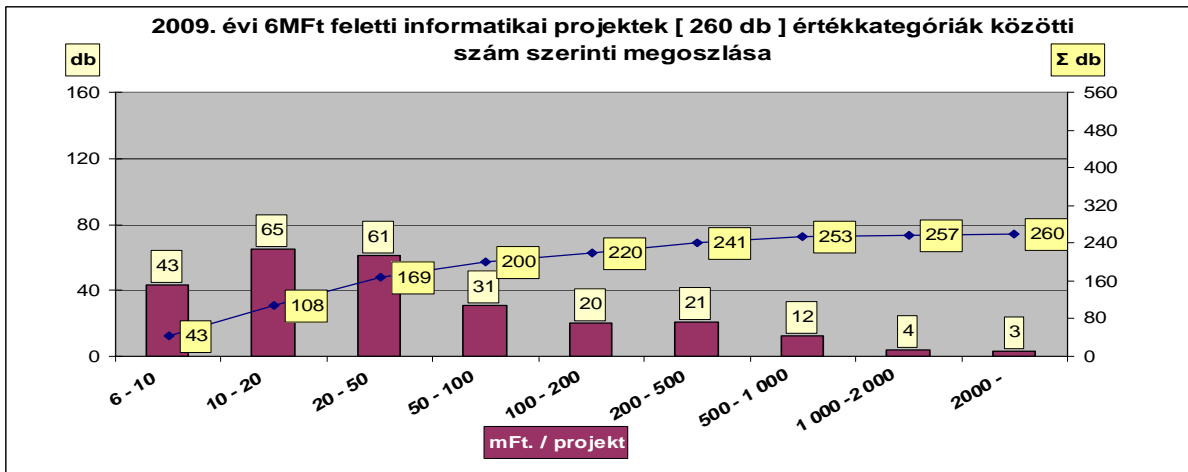
Ha visszatekintünk egy kicsit a korábbi évekre, 2006-ig hasonló arányokkal találkozhatunk, amikor is a MeH, PM együttes informatikai keretei 80 % körüli mértéket képviseltek, ezt megelőzően azonban nem volt ilyen kiemelkedő e két intézmény dominanciája az informatika terén. 2005-ben a korábbi Belügyminisztérium (ma Önkormányzati Minisztérium), MeH, PM illetve 2004-ben BM, PM, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) szerepeltek a vezető hármásban, és együttes informatikai keretfelhasználásuk a fejezetek összesen értékéhez képest mindössze 57,2 %-ot ill. 48,3 %-ot képviselt. Mindebből az a következtetés vonható le, hogy *ágazati szinten az informatikai fejlesztések fokozott koncentrációja figyelhető meg a 2006. évtől kezdődően, mely folyamat – mint azt majd a későbbiekben látni fogjuk – több más téren is érzékelhető.*

A MeH és PM kimagasló informatikai ráfordításainak egyik magyarázata, hogy a MeH, illetve a PM és az általuk felügyelt intézmények egyre nagyobb értékű projekteket valósítanak meg, és a későbbiekben ezek üzemeltetése, továbbfejlesztése szintén jelentős forrásokat igényel (példaként lehetne említeni az EDR-t vagy Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer fejlesztéseit, APEH Bevallás-feldolgozó Rendszerét).

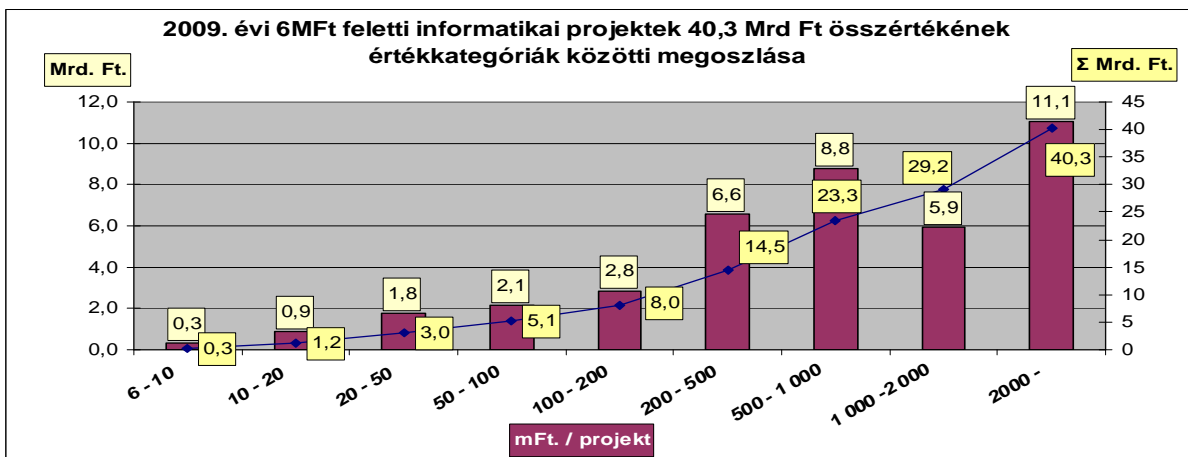
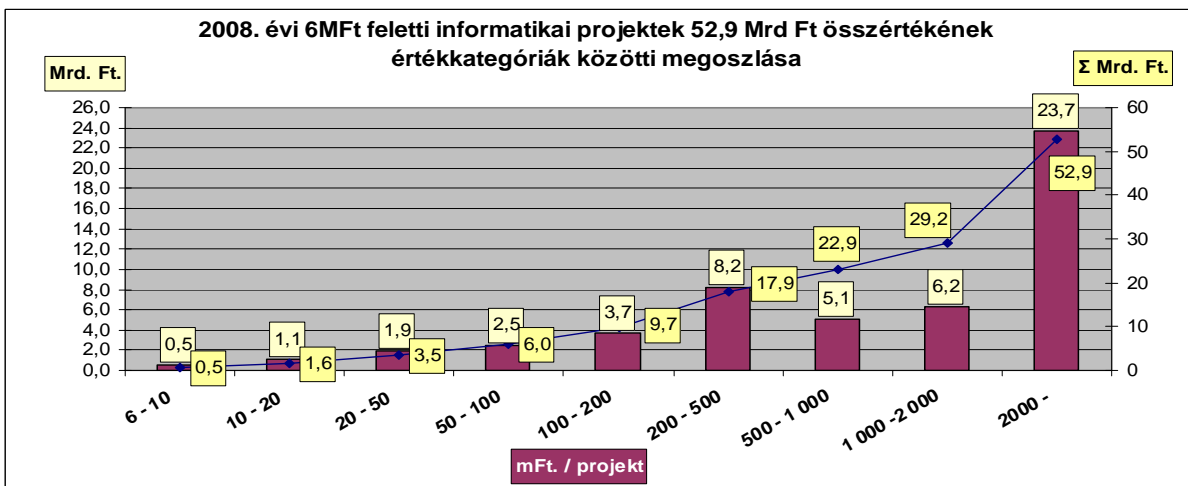
A projektek érték kategóriákba történő besorolása szerint ugyan a magasabb, nagyobb értékű kategóriák között némi átrendeződés figyelhető meg, mint az a következő ábrán látható majd, de a 100 MFt feletti fejlesztések súlya továbbra is meghatározó. Az alábbi projekt megoszlások a *nagyprojektekről (6 MFt feletti) kitöltött egyedi projektlapok* alapján kerültek gyűjtésre (a tényeknél az informatikai kerettáblákban jelzett 332 db projektből 306, a terveknel 293-ból 260 esetben kaptunk részletes projekt adatlapot). Ezek alapján 2008-ban a 306 nagyprojektre 52,9 Mrd Ft-ot fordítottak az intézmények, míg 2009-ben 40,3 Mrd Ft-ot terveztek a 260 nagyprojektre.

Mint az a lenti ábrán megfigyelhető a legtöbb projekt 2008-ban is - hasonlóan a korábbi évekhez - érdekes módon *a 10-20 MFt-os értékhatárok közé esett*, megelőzve a legalacsonyabb (6-10MFt) érték kategóriát, és ez az eloszlás várhatóan 2009-ben sem változik, továbbra is ez az értéksáv jelenti a leggyakoribb előfordulást.

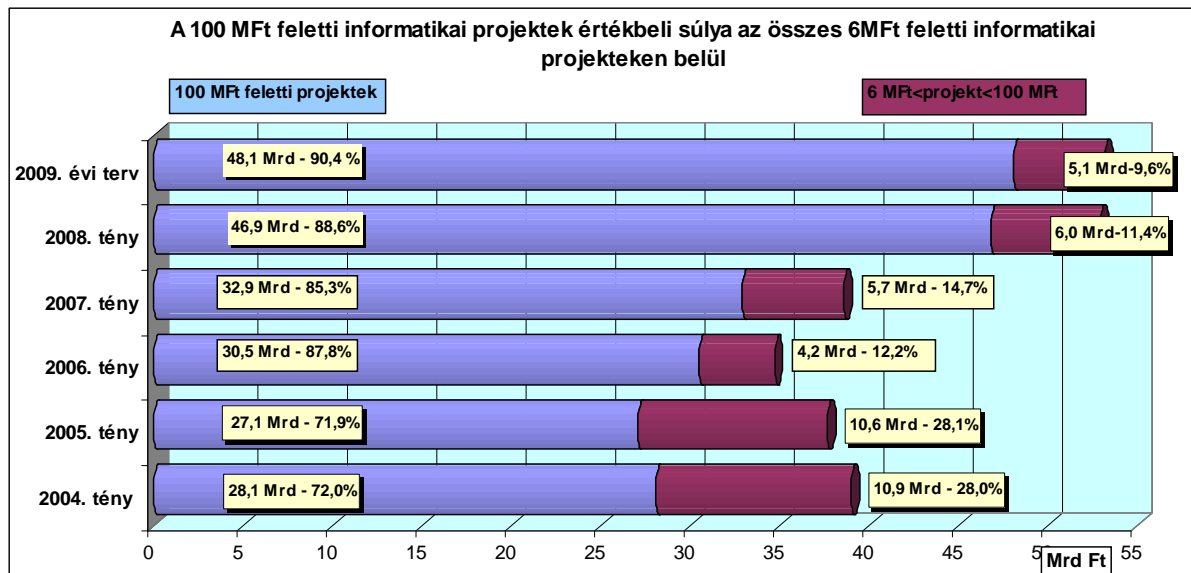

Az egyes érték kategóriákon belüli összértékeket tekintve 2008-ban is a korábbi években szokásos fokozatos emelkedés figyelhető meg a magasabb érték kategóriák irányába egészen az 500-1000 MFt-os kategóriáig, ahol a múltbeli tapasztalatoknak megfelelően szokás szerint visszaesnek az értékek, majd a 2 Mrd feletti sávban ismét megugranak a néhány nagyobb értékű projektek köszönhetően. A 2009. évben viszont kissé módosul ez az évek óta szokásos eloszlás, mert idén várhatóan csak az 1-2 Mrd Ft közötti értéksávban lesz tapasztalható egy minimális visszaesés, aminek amplitúdója is jóval mérsékeltebb kilengésű, köszönhetően az egyre több nagyobb értékű projekteknek.

Az 500 MFt feletti, nagyobb értékű projektek körét vizsgálva megállapítható, hogy számuk az elmúlt évben a báziséhez képest 7-tel növekedett (16 db-ra), míg az idei 2009-es tervekben a tendencia folytatódásaként már 19 db ilyen projekt szerepel. Ennek megfelelően összértékük és értékarányuk is növekszik a részletezett projektek körében, a tavalyi 52,3%-ról 66,2 %-ra, mely arány idén is hasonló lesz.

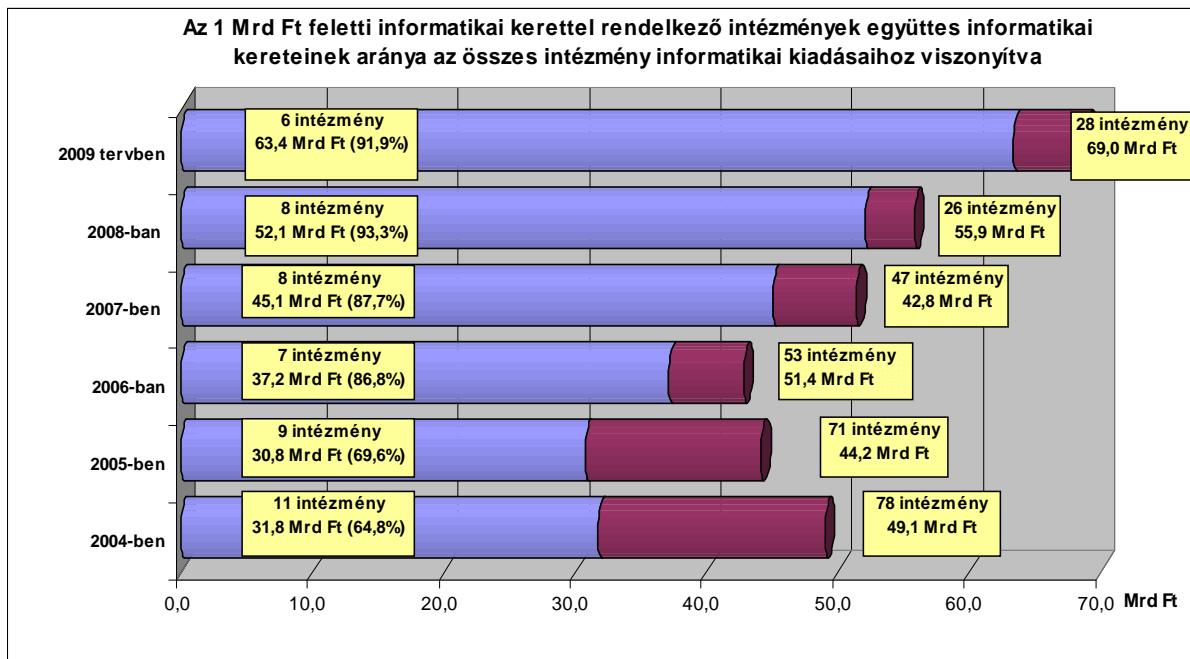
A fenti ábrából is már jól érzékelhető a projektek koncentráltasága, de a hangsúlyosabb kiemelés érdekében külön ábrázoltuk a 100 MFt feletti és az alatti projektek összevont mennyiség és értékarányát az eddigi felmérések adatait is feltüntetve.

Az ábrából jól érzékelhető, hogy 100 MFt feletti projektek értékaránya 2004-től kezdődően – kisebb ingadozásokkal - fokozatosan emelkedik, a 2004. évi 72 %-ról az idei évben már 90,4 %-ra nőtt. Ez az aránynövekedés csak kisebb részben köszönhető a 100 MFt feletti projektek szám szerinti emelkedésének (a számszerinti arányuk 2004. évi 13,3 %-ról 2009-re 23,1 %-ra emelkedett), az elsődleges indoka e projektek átlagértékének fokozatos növekedése, a 6 év alatt 380 MFt-ről 780 MFt-ra.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a 100 MFt feletti projektek szám szerinti aránya a korábbi évek 13%-áról az elmúlt években már tartósan 20% felé emelkedett és ezzel összhangban értékarányuk is 72 %-ról tartósan 85% fölé került, sőt, az idei tervekben már a 90% fölé ugrott. Ezek az arányok, erős koncentrációt jeleznek, s az idei felmérés még magasabb számait az is magyarázza, hogy mi is a jelentősebb informatikai kerettel gazdálkodó intézményekre fókuszáltunk a megkeresések során.

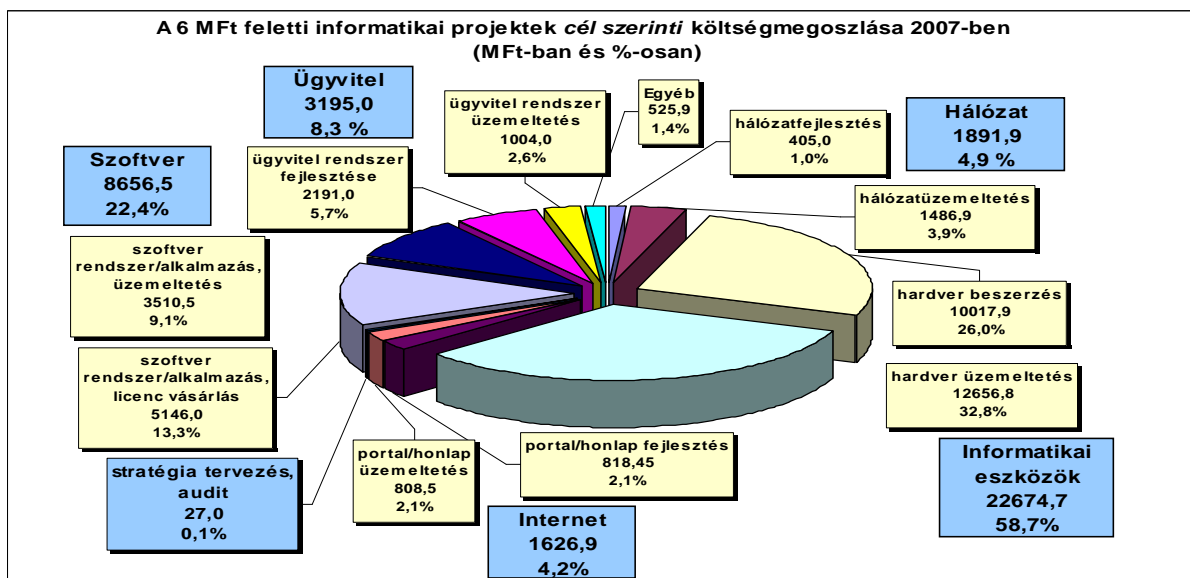
Azonos folyamatot és hasonló koncentráltaságot figyelhetünk meg a projekteket megvalósító *intézmények informatikai keretfelhasználását* illetően is. A következő ábrából egyértelműen kiderül, hogy a keretek nagyobb része feletti rendelkezés egy viszonylag szűk intézményi körhöz kapcsolható. Látható, hogy 2004-ben még 11 intézmény rendelkezett 1 Mrd Ft feletti kerettel és az éves összes informatikai keret 64,8 %-a hozzájuk tartozott, míg 2008-ban már csak 8 intézmény tartozott ebbe a körbe, de már az éves teljes keretösszeg 93,3 %-a kötődött hozzájuk. A 2009. évi tervszámokban szintén erős a koncentráció, amikor már csak 6 intézmény rendelkezik a keretek több mint 90 %-ával.

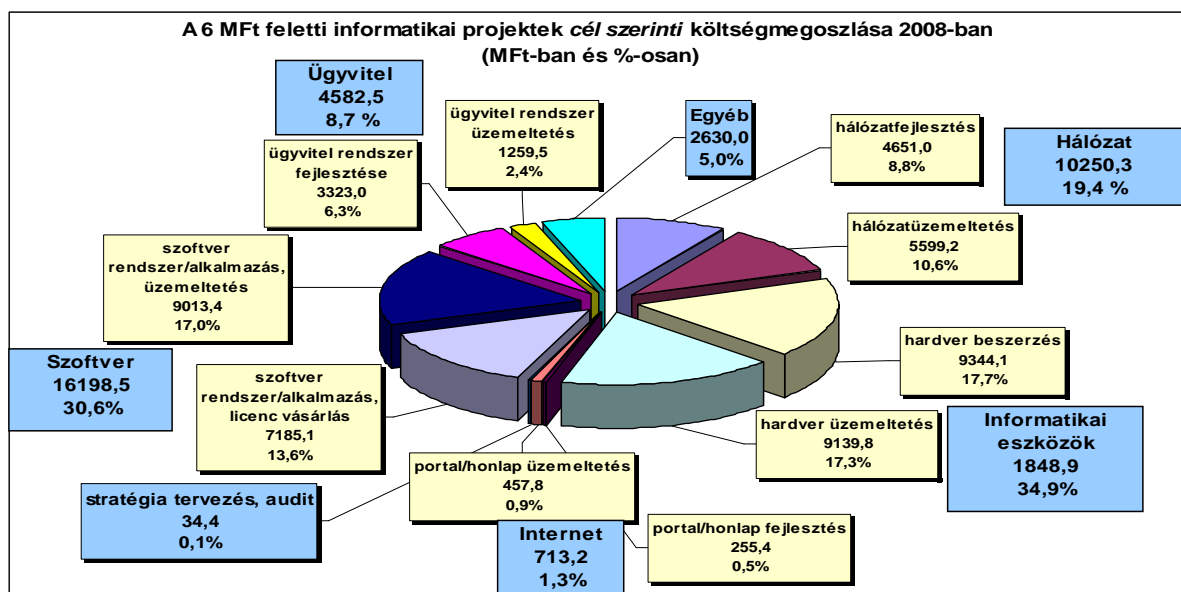

Kijelenthető tehát, hogy egy szűk intézményi körhöz kötődik az összes informatikai keret kb. 90 %-a, és a keretek megoszlásánál is tapasztalható volt 2006-ban egy még intenzívebb koncentrációs hatás, melynek során kialakult arányok az azt követő években állandósulni látszanak.

Ha az idei tervek megvalósulnak, akkor már az éves informatikai keret 91,9 %-val ez a kiemelt 6 intézmény gazdálkodik.

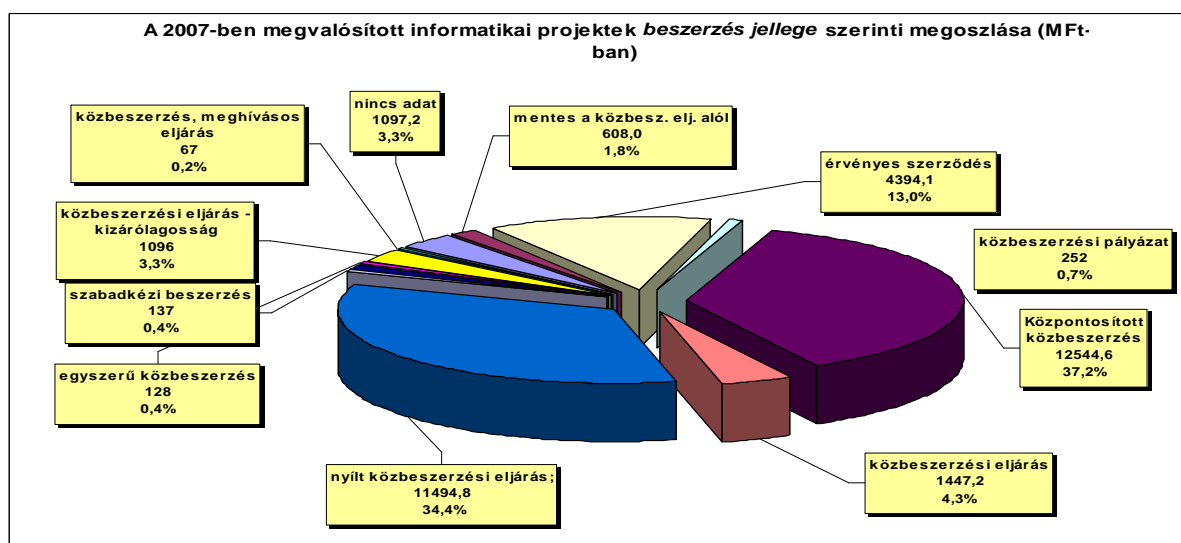
A projektek célját illetően is csoportosítottuk azokat a 6 MFt feletti nagyobb projekteket, amelyekről külön adatlapot töltöttek ki az intézmények, s ezen csoportosításból, összehasonlítva a 2007. évi tény bázis adatokkal az alábbi következtetések vonhatók le.

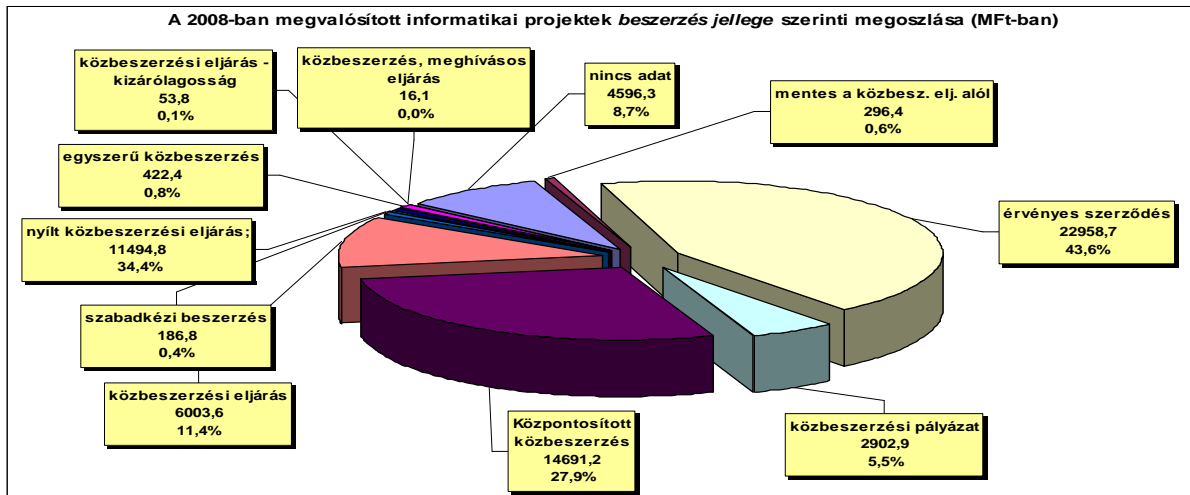

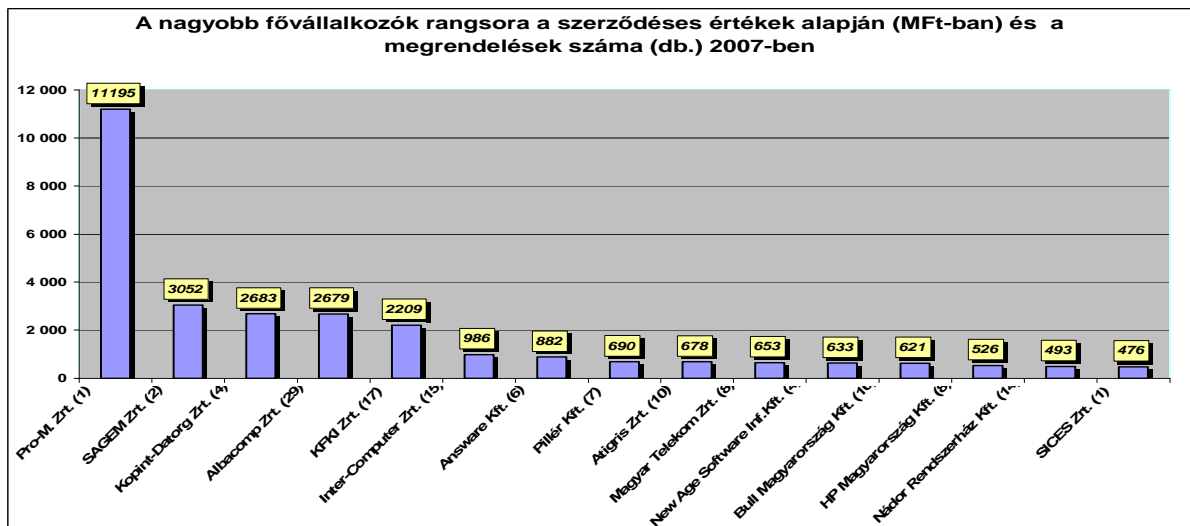
A tavalyi, 2008-as évben is a hardver és a szoftvervásárlások adták a projektcélok majdnem kétharmadát, ami még mindig magas arány, de már jóval szerényebb, mint a 2007. évi 80 % feletti mérték, valamint az egymáshoz viszonyított súlyuk is kiegyenlítettebbé vált (34,9% - 30,6%). A maradék egyharmadon belül a *hálózatokkal* kapcsolatos projektek részesedése emelkedett jelentősen (4,9 %-ról 19,4%-ra), míg az internettel kapcsolatos fejlesztések amúgy sem magas aránya visszacsúszott. Ügyviteli rendszereik fejlesztésére hasonló nagyságrendű keretet fordítottak az intézmények a két vizsgált évben (8 % körül), míg stratégia tervezésre, auditra továbbra is minimális költséget fordítanak.

A projekt elemek tekintetében a *beszerzés jellegére* vonatkozóan is tartalmazott információkérést az adatlap, amiből megállapítható, 2007. évben a központosított közbeszerzés ill. egy nagy értékű nemzetközi nyílt közbeszerzési eljárásnak köszönhetően a nyílt közbeszerzési eljárás volt a domináns, továbbá elsősorban a Központi Rendszer üzemeltetési szerződéseiből adódóan az érvényes szerződés alapján történő kifizetések is jelentős arányt képviselnek. 2008-ban viszont már az érvényes szerződések alapján történt a legtöbb kifizetés legfőképpen az EDR és KR kapcsán, ill. a bázis évhez hasonlóan a központosított közbeszerzés volt a második leggyakoribb beszerzési forma.

A fővállalkozások által teljesített szállítások értékei alapján felállított sorrendet mutatják a következő ábrák, melyekből látható, hogy a vezető szállítók csoportja az első három helyen nem változott. Őket követően viszont kevésbé ismert társaságok jelentek meg (Delta Zrt, EuroOne Zrt.) a közigazgatási szférának informatikai megoldásokat szállító cégek között komoly megrendelésszámokat felmutatva.

Az IT-felmérés eredményeivel kapcsolatban összefoglalóan idén is azt a megállapítást tehetjük, hogy az adatok elemzésével az informatikai fejlesztések fő irányvonalait, koncentráltóságát, a fejlesztések különböző szempontú megoszlásait a felmérés jól meg tudja határozni, viszont az egyes arányváltozások mögöttes mozgatórugóira nem minden esetben kapunk kielégítő választ.

Az adatok pontatlansága és hiányossága miatt – ami az adatszolgáltatás nem kötelező jellegéből adódik – pontos végkövetkeztetéseket alig lehet levonni, csupán a trendekre, irányváltásokra, súlyponti áthelyeződésekre lehet nagy valószínűséggel megállapításokat tenni a korábbi adatok feldolgozásával.

A tavalyi elemzés során célkitűzésként fogalmazódott meg, hogy még teljesebb, a változásokat még jobban alátámasztó, magyarázó információkat kérjünk be az intézményektől, és a nagyfokú koncentrációból adódóan az adatbekéréseket fókuszáljuk azokra az intézményekre, amelyek az informatikai keretek nagyobb részével gazdálkodnak és a projektek jelentősebb hányadát valósítják meg. E célkitűzések szellemében pontosítottuk az űrlapokat, belső ellenőrzéseket, pontatlanságokra, téves adatbevitelre figyelmeztető ablakokat szerkesztettünk a kitöltendő táblázatokba, és szűkítettük a megkeresett intézmények körét a nagyobb hatékonyság érdekében.

Mindezek ellenére még mindig sok a kitöltési hiba az intézmények részéről, és az online adatszolgáltatásban való részvétel aránya (46 %, előző évben 57%) sem alakult a várakozásaink szerint, pedig azt lehetett remélni, hogy a kisebb költségvetéssel gazdálkodó intézmények kiesésével az a mutató javulni fog.

Jövőre – amennyiben folytatni tudjuk ezt a fajta felmérést – az elképzelések szerint már az általános nyomtatvány kitöltő rendszer felhasználásával valósítjuk meg az adatbekérést, ami új fejezetet jelent majd e tevékenység során. Az adatszolgáltatók helyzetét mindenképpen egyszerűsíteni fogja a nyomtatványkitöltő séma, viszont feldolgozás oldaláról új fejlesztési igényt generál, hiszen így off-line módon fognak beérkezni az adatok, melyek rendszerezése, csoportosítása új megoldásokat kíván. Remélhetőleg azonban az egyszerűbb adatbevitel pontosabb adatszolgáltatást eredményez, és az adatszolgáltatás időszakában a folyamatos ellenőrzés is megvalósítható lesz, mely előnyök ellensúlyozhatják a feldolgozás némileg többlet munkaigényét.

Készítette: Varga Zoltán, MeH E-közigazgatási Főosztály

Jóváhagyta: dr. Kópiás Bence főosztályvezető-helyettes, MeH E-közigazgatási Főosztály

Budapest, 2009. december 7.